

**UNIVERSITAT
JAUME·I**

TREBALL FINAL DE GRAU EN MESTRE/A D'EDUCACIÓ INFANTIL

Les habilitats socials bàsiques a través de l'aprenentatge cooperatiu, un sistema educatiu de futur.

Nom de l'alumne/a: Zulema Sorolla Emilio

Nom del tutor/a de TFG: María Luisa Arrufat Calatayud

Àrea de Coneixement: Metodologies participatives

Curs acadèmic: 2018-2019

"La clau per a l'èxit al parvulari i en l'escolarització posterior no és si els nens i nenes coneixen les lletres de l'alfabet i compten fins a deu, sinó la qualitat de les seves habilitats personals."

Informe de la Child Mental Health Foundations and Agencies Network

(com es va citar en Booth, 2017)

ÍNDEX

1. RESUM	1
2. JUSTIFICACIÓ	2
3. INTRODUCCIÓ TEÒRICA	3
4. OBJECTIUS	6
5. METODOLOGIA	6
6. JOCS	8
6.1. Cacauet	8
6.2. El dinosaure Donny i els seus ous	9
6.3. Els tres porquets i el llop	9
7. RESULTATS	11
8. CONCLUSIONS.....	17
9. REFERENCIES BIBLIOGRÀFIQUES.....	18
10. ANNEXES	19
10.1. Registres d'observació	19
10.2. Imatges dels jocs	40

1. RESUM

Quan reflexiono sobre el món en el que vivim i amb el recorregut que he fet durant la meua vida, m'adono que necessitem un canvi, ja que cada cop més, les persones som més individualistes i egoistes, i això és tot el contrari del que necessitem per a poder viure en harmonia dintre d'una societat. Per tant, quina millor forma de combatre aquesta situació treballant amb el futur de la nostra comunitat, els nostres infants, i des de ben menuts ajudar-los a desenvolupar les habilitats socials bàsiques que els permetran ser capaços de treballar cooperativament i fer-ho sempre seguint el bé comú.

Aquest Treball Final de Grau (TFG) es basa en una investigació-acció d'una aula d'infantil, concretament amb alumnes de tres anys, la qual posa en pràctica certs jocs cooperatius per tal de millorar les habilitats socials bàsiques. Es fa a partir de l'aprenentatge cooperatiu, ja que és una metodologia que aparta l'individualisme i lluita per un treball en equip, el qual tots els membres de l'equip s'ajuden amb l'objectiu d'aconseguir una meta comuna. Mentre treballen en grup, els nens i nenes van comunicant-se i per tant, mantenint unes relacions socials, que ajuden a desenvolupar aquestes habilitats. Per a poder avaluar els objectius proposats, s'empra l'observació participativa, mitjançant un registre d'observació. Per acabar, es tanca el treball en una sèrie de conclusions, que valoren la investigació-acció, orientades a una crítica constructiva i a una millora.

Paraules clau: jocs cooperatius, habilitats socials bàsiques, aprenentatge cooperatiu, treball en equip.

2. JUSTIFICACIÓ

Tot aprenentatge consta d'una part social i emocional. Els nens i nenes no són capaços d'aprendre de manera individual, sinó que necessiten connectar-se amb el món que els rodeja. Des de ben petits ja senten curiositat pel seu entorn, i això fa que tinguin desig d'aprendre i de compartir tot allò que han après. Quan els infants treballen cooperativament, és a dir, comparteixen una activitat i es senten part d'un grup, creen vincles afectius entre els seus iguals i estableixen un ambient de confiança.

Quan dono un cop d'ull enrere i recordo la meva etapa escolar de primària, sempre em venen imatges d'una aula amb elevades ràtios en què la mestra no tenia opció d'atendre les necessitats de tots els alumnes, les meves incloses, i això sempre em feia sentir que jo no progressava al mateix ritme que els altres ni que tampoc cap company m'ajudava perquè jo adquirís els coneixements impartits a l'aula. Per això, considero l'aprenentatge cooperatiu com un aspecte essencial per a l'educació, ja que mitjançant aquesta metodologia de treball s'aprèn d'una forma més significativa i a més a més, de manera integradora entre les habilitats socials i els continguts educatius (Ruiz, 2010). Si féssim una comparació metafòrica podríem entendre l'aprenentatge com quan fabriquem ciment, en què barregem diferents ingredients i, finalment queda una pasta homogènia i un cop es solidifica, queda completament compacta i perdura durant dècades.

En l'aula d'alumnes de tres anys que durant el desenvolupament d'aquest treball he estat fent pràctiques, he vist de primera mà que manquen algunes de les habilitats socials bàsiques i observant el meu dia a dia, m'adono que gairebé tothom té mancances pel que fa a les habilitats socials, habilitats que d'haver estat incorporades a l'aula en l'ensenyament inicial, avui dia tindrien incorporades. I tot això, em porta a concloure que molts dels conflictes que la nostra societat viu en l'actualitat es deuen a la falta de certes habilitats socials. Per posar un exemple, només cal que observem qualsevol argumentació entre dues persones, siguin polítics o desconeguts per internet; podem veure que no escolten per entendre el que l'altra persona els està tractant de fer entendre, al contrari, simplement escolten per saber que contestar i això l'únic que comporta és fer créixer les discussions i en definitiva els problemes.

3. INTRODUCCIÓ TEÒRICA

Avui dia, molts dels coneixements que s'aprenen a l'escola són conceptes buits, ja que no parteixen de l'interès dels infants i no estimulen la seva curiositat.

L'escola ha de ser motivadora, creativa, dinàmica i viva. Tot aprenentatge ha de ser útil per a la vida real, és a dir, ha d'estar interconnectada amb la realitat dels alumnes. Per tal d'aproximar-nos a aquesta, molts dels aspectes han de canviar, el disseny curricular i el tipus de metodologia ha d'adaptar-se en aquesta nova forma de pensar.

L'aprenentatge cooperatiu és una de les ferramentes que posa en funcionament aquesta nova perspectiva. Aquest vessant educatiu, prepara als alumnes per a les tasques més difícils de la seva vida, és a dir, trobar el seu lloc dintre de la societat. A més a més, ho fa basant-se amb els valors de l'escola inclusiva, com l'amabilitat, l'empatia, l'amistat, la comprensió, la cooperació, la generositat, la justícia, el respecte, la tolerància, la solidaritat, l'equitat, etc.

Basant-nos en les aportacions de Johnson, Johnson i Holubec, (1999) i de Spencer Kagan (1999) (com es va citar en Pujolàs et. al.), l'aprenentatge cooperatiu és una metodologia que sol treballar amb petits equips heterogenis, de manera col·lectiva, aprenent els uns dels altres i perseguint un mateix objectiu didàctic.

A partir d'aquesta definició se'n deriva la idea que no es tracta de què tots els alumnes hagin de desenvolupar les mateixes tasques. Cadascú té les seves pròpies habilitats i és bo amb quelcom diferent. Per tant, cada alumne, dintre del treball cooperatiu, ha d'aportar al grup el que vulgui i estigui disposat. Així, treballarà les tasques amb les quals estigui segur/a, i això li donarà una dosi de motivació perquè es sentirà valorat per la seva feina, i entre tots desenvoluparan l'activitat (Pujolàs, 2008).

Treballar cooperativament suposa una sèrie d'avantatges perquè, no solament potencia l'aprenentatge de tots els continguts que van encaminats a la solidaritat, l'ajuda mútua, el respecte... sinó que a més a més, afavoreix l'assoliment de cada una de les àrees del currículum, i facilita l'aprenentatge de tot l'alumnat independentment de les seves capacitats intel·lectuals posant èmfasi en el desenvolupament de l'activitat en si. Tot això, facilita la creació d'un ambient d'aprenentatge molt favorable de tots els infants independentment de les seves necessitats educatives individuals i a la vegada millora la relació entre els educands, fent que la seva relació sigui més intensa i de major qualitat. I el millor de tot és que augmenta l'autonomia de l'alumnat, potenciant l'autoaprenentatge, afavorint l'ajuda mútua i així permetent que el docent pugui centrar la seva atenció amb els alumnes que més ho necessitin (Pujolàs, 2008).

A més, cal remarcar que el fet de cooperar per aprendre és important però, si primerament no s'aprèn a treballar en equip, difícilment podran assolir certs continguts. Tal com diuen Pujolàs et al.:

L'aprenentatge cooperatiu no és només un mètode o un recurs especialment útil per aprendre millor els continguts escolars, sinó que és, en si mateix, un contingut curricular més que els alumnes han d'aprendre i que, per tant, se'ls ha d'ensenyar. (p.20)

També és cert, que hi ha altres tipus d'estructures educatives com la individualista o la competitiva. Aquestes, com bé assenyala Mel Ainscow (1995) (com es va citar en Pujolàs et. al.), posen l'accent sobre les característiques individuals de cada alumne i això pot desembocar en una situació d'aprenentatge individualitzat que exclou a certs alumnes impedit-los interactuar amb els seus iguals. Això, limita les possibilitats d'aprenentatge dels exclosos. Un aprenentatge basat en la interacció sempre estimularà més l'esforç individual de cada alumne, ja que tots seran necessaris per a la consecució de l'objectiu.

Tot això ens du al fet que, per a desenvolupar aquest tipus de metodologia és necessari:

(...) ensenyar-los a autoregular el funcionament del seu propi equip identificant el que no fan correctament i els impedeix aconseguir el que persegueixen, i posant els mitjans per millorar progressivament aquests aspectes negatius, de manera que aprenguin, practicant-les, les habilitats socials imprescindibles per treballar en grups reduïts. (Pujolàs et al., p. 128)

Per tant, tal com diu Booth (2017) "(...) si un infant no és capaç de respectar els torns, escoltar i seure en un grup, tindrà dificultats per aprendre el que s'ensenyava a aquest grup" (p.18). És per això, que també haurem de treballar les habilitats socials, entenent-les com la capacitat per a desenvolupar conductes eficaces en les situacions interpersonals que es vagin produint a l'aula durant el transcurs de les activitats (Vaello, 2005). És a dir, en treballar cooperativament, de forma inevitable, es produiran conflictes, per això saber gestionar les emocions i com respondre de forma adequada davant d'aquestes, permetrà als alumnes aprendre a com resoldre de forma positiva aquestes situacions de tensió.

De la mateixa manera, també hauran d'aprendre a compartir i expressar les seves valoracions sobre la feina dels seus companys de forma que no els facin sentir malament quan no estiguin del tot convençuts amb el que els presentin, de la mateixa manera que en la situació contrària, hauran de saber rebre les crítiques com a alguna cosa positiva.

Les habilitats socials tenen diversos avantatges, un d'ells és que poden ser transmises de forma generalitzada en totes les àrees, ja que només es necessita prèviament establir quins criteris es seguiran i a partir d'aquí, treballar-les de forma unificada. També, en ser donades en situacions de manera contextualitzada i pràctica, són transferibles al seu dia a dia, és a dir, són útils per a qualsevol situació tant dintre com fora de l'aula. Per una altra part, no requereix expressament activitats sobre com gestionar les habilitats socials, per tant, no necessita una desmesurada preparació, ja que es treballa segons va sorgint a l'aula. A més, a l'hora de dur-les a

terme no sol haver-hi una dedicació horària molt extensa, ja que com no són conceptes abstractes, els infants ho poden entendre ràpidament (Pujolàs, 2008).

Fent una anàlisi de les habilitats socials i emocionals bàsiques tant per a una correcta integració en la societat, com per a la matèria que en aquest treball ens és menester, trobem les "Set C" de Booth (2017): la cooperació, la comunicació, la curiositat, la cura, la contemplació, la confiança i la competència.

- La cooperació l'assoliran per mitjà del treball en grup, ja que es trobaran en diferents situacions en què hauran de gestionar les seves emocions, comportaments i atenció.
- La comunicació és bàsica en qualsevol tipus de relació humana i al treballar en grup la desenvoluparan efectivament.
- La curiositat és un factor indispensable per a créixer com a persona al llarg de tota la vida, ja que a través d'aquesta els infants adopten una visió més àmplia de l'entorn que els rodeja.
- La cura es refereix a la compassió i l'empatia. Quan els infants van adonant-se de què cada persona és diferent, també aprenen a acceptar que tot i no ser iguals, tothom té sentiments i que aquests poden ferir o sanar amb les nostres interaccions.
- La contemplació, la nostra persona experimenta emocions i sentiments que de vegades no som capaços d'entendre. Una mirada cap a l'interior ens permet conèixer-nos més a nosaltres mateixos i així, aprendre a relaxar-nos en la nostra interacció amb el món.
- La confiança és una de les habilitats emocionals més transcendents, ja que se'n deriva l'autoestima, fent a les persones més fortes davant la vida i ajudant així, a desenvolupar la persistència i la resiliència.
- I per últim la competència, que sense totes les altres no seria possible arribar a ser competents en qualsevol aspecte, ni tampoc participar en activitats d'aprenentatge on s'hagin de realitzar petits o grans grups. D'aquí, la gran importància de les "Set C" amb el treball cooperatiu.

4. OBJECTIUS

Abans de començar amb la investigació s'han de valorar els aspectes que es volen estudiar, amb l'objectiu de millorar-los i, per tant, d'aconseguir el progrés.

Objectiu general

- Millorar les habilitats socials a través del treball en equip

Objectius específics

- Millorar la comunicació entre els iguals
- Participar activament en les activitats
- Seguir les instruccions
- Demanar permís per a intervenir
- Ajudar als companys
- Respectar el torn d'espera
- Fomentar l'escolta activa

5. METODOLOGIA

Aquest treball és realitzat seguint el procés d'investigació-acció. En un primer moment, es va investigar mitjançant l'observació quines eren les necessitats que presentava l'aula on he realitzat el Pràcticum II, seguidament es va proposar un pla d'acció i millora i després es va dur a la pràctica per a poder extraure uns resultats.

Per dur a terme aquesta investigació, s'han realitzat diversos jocs, seguint una metodologia cooperativa, en què han participat alumnes de tres anys. He utilitzat com a ferramenta educativa el joc, gràcies a la seva capacitat per fer entendre com funcionen les relacions socials, a més a més ajuda a l'alumne a ser més extravertit, a entendre com cooperar amb els altres per aconseguir objectius de forma pacífica, a compartir i a cuidar el seu entorn. També, els nens i nenes es desenvolupen a través del moviment i el joc és una gran eina per a gestionar les tensions emocionals. Per tant, l'ús del joc en l'ensenyament és clau per al seu desenvolupament dels alumnes (Benítez, 2008).

En aquests jocs el que es pretén és millorar les habilitats socials bàsiques a través del treball en equip. A través d'aquests, els alumnes veuran que sols podran arribar a la meta si treballen tots junts i si segueixen unes consignes.

Per a dur-los a terme, és necessari utilitzar alguna de les estructures cooperatives, ja que són essencials per a dur a terme aquest tipus de metodologia, atès que no és suficient en mentalitzar als nens i nenes sobre la necessitat que hi ha de treballar en grup o d'ajudar a organitzar-se en equip. Va més enllà de simplement dir-los que el que han de fer que ho facin entre tots, ja que això pot ocasionar a què alguns imposen el seu punt de vista, altres que copien el resultat de l'activitat, confonent tenir-ho fet en saber-ho fer. Per això, la utilització d'estructures cooperatives garanteix que aquests aspectes no ocorrin i que interaccionen mútuament a l'hora de treballar junts. És a dir, "els obliga a comptar els uns amb els altres" (Pujolàs, 2008, p.195).

De totes les estructures, he cregut convenient utilitzar la tècnica TAI (Team Assisted Individualization), ja que les altres em pareixen un poc complexes per a alumnes de tres anys. Aquesta, consisteix en què tots treballen sobre el mateix, però ajustat a cada membre de l'equip, tenint en compte les seves característiques i necessitats. En aquests grups, es responsabilitzen en ajudar-se els uns amb els altres amb el fi d'aconseguir l'objectiu comú (Pujolàs, 2008).

Per una altra banda, Pujolàs (2008) recomana seguir aquesta seqüència:

- Primerament, es divideix al grup en equips base.
- Es proposen uns objectius i plans de treball personalitzats.
- Tots treballen sobre els mateixos continguts. No és necessari que siguin les mateixes activitats o objectius proposats.
- Cada component es compromet a ajudar als seus companys i es responsabilitza del seu pla de treball.
- Si s'assoleix millorar com a equip, cada u obté una "recompensa".

Els objectius plantejats són avaluats mitjançant la metodologia d'investigació qualitativa, a través de l'observació participativa. El que es pretén observar és la freqüència en què es donen certes conductes per a millorar les habilitats socials bàsiques mitjançant un registre d'observació.

Registre d'observació:

JOC:

ALUMNE/A:

	SEMPRE	NORMALMENT	DE VEGADES	MAI
Participa activament				
Segueix les instruccions				
Demana permís si vol intervenir				
Ajuda als companys quan ho necessiten				
Respecta el torn				
Utilitza un to de veu adequat				
Escolta als seus companys				

6. JOCS

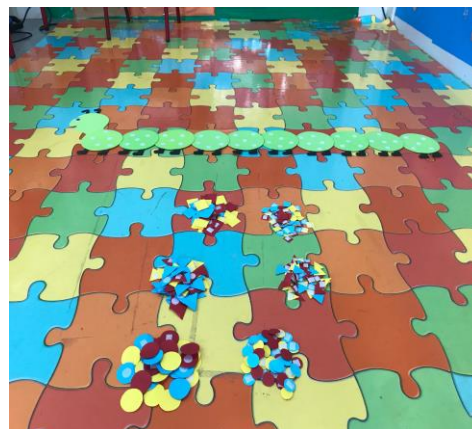
Aquests jocs es realitzen a l'assemblea, ja que considero que és un lloc on es produeix espontàniament el diàleg i dona pas a obrir-se més els uns amb els altres. Els grups per a jugar són els mateixos que els que hi ha a classe, un grup de quatre alumnes i els altres dos de cinc, atès que estan organitzats de manera heterogènia i amb un grup d'alumnes reduït.

Hi ha tres jocs, els quals es presenten de manera gradual segons el seu nivell de dificultat.

6.1. Cacaüet

Es presenta un llarg cuc, amb l'abdomen dividit per cercles. Seguidament, es pregunta quin animal és i es nomena el seu nom, Cacaüet. A continuació s'explica que Cacaüet vol decorar el seu abdomen però, necessita ajuda, ja que ell no té dits per a poder enganxar-se coses.

Es deixa pel costat del cuc diverses formes geomètriques (cercle, quadrat i triangle) de diferents tipus de mida (gran i petit) i color (blau, groc i roig). S'explica que cada u ha d'enganxar diverses formes, al seu abdomen, però amb les

indicacions que ens doni Cacaüet. Es du un paper amb les consignes perquè els infants vegin que és de veritat. Segons l'alumne es demana més o menys exigència:

- Els més necessitats d'ajuda: es demana una o dues formes (la mateixa), d'una mida i d'un sol color.
- La resta d'estudiants: tres o quatre (diverses), variant la mida o el color.
- Els més capaços: fins a cinc (diverses), variant la mida i el color.

6.2. El dinosaure Donny i els seus ous

Es presenta a Donny, un dinosaure que està trist perquè ha perdut els seus ous. Es mostra darrere de la cova (una caixa de cartó), no vol sortir a saludar perquè està molt angoixat. Es pregunta als alumnes si volen ajudar a Donny a trobar els seus ous i col·locar-los al lloc corresponent. Cada ou té un fons amb diverses formes i mides. A la part de dalt de la caixa hi ha sis ranures, cada una amb un dibuix (triangle, cercle i quadrat, un gran i un petit per a cada forma).

La missió d'aquest joc és que cada u, ha d'agafar un ou, mirar quina forma i mida té i introduir-lo a la ranura corresponent.

Abans d'introduir l'ou al seu lloc, es pregunta "Que té aquest ou?". Si l'alumne requereix ajuda a l'hora de contestar, els mateixos nens i nenes poden realitzar preguntes com: "Té quadrats?", "Són de color blau?".

6.3. Els tres porquets i el llop

Abans de començar amb el joc, es pregunta si tothom coneix el conte de "Els tres porquets i el llop" i es deixa un temps per a parlar sobre aquest i comentar aspectes negatius del conte. Seguidament, s'ensenya el "tauler" on hi ha un bosc amb un camí amb diverses caselles i dintre d'aquestes diferents dibuixos, els tres porquets i el llop com a fitxes, i la meta que representa les tres cases dels porquets.

Seguidament, s'explica que en aquest joc, els tres porquets i el llop són amics. La missió és que el llop ajudi als porquets a arribar a casa, ja que s'han perdut. Per poder avançar caselles, és necessari tirar el dau de colors perquè un cop s'hagi fet la prova que indiqui la casella es donen "x" gomets amb el color corresponent, els quals, els han d'enganxar a una cartolina negra als puntets que estan marcats.

Abans de començar, es diu que si es segueixen les consignes (esperar al seu torn, alçar la mà, respectar als companys...) al final del joc, es donarà el quadre que hauran fet entre tots amb els gomets. Amb la participació de tots, el resultat és un quadre d'un dinosaure.

Les proves són:

- Triar una cançó i ballar-la amb el grup
- Saltar "x" cops
- Escollir una cançó i cantar-la tots junts
- Escriure una paraula
- Dibuixar alguna cosa
- Fer algun gest
- He escollit aquestes sis proves, perquè en el període de pràctiques he anat observant tot allò que els agrada i saben fer. Segons la prova i l'alumne, es demana un grau d'exigència.

Els més necessitats d'ajuda:

- Salts: entre 1 i 2
- Escriure una paraula: curta
- Dibuixar alguna cosa: simple
- Gest: simple o un de més complex amb l'ajuda de la imitació

La resta d'estudiants:

- Salts: entre 1 i 4
- Escriure una paraula: mitjana
- Dibuixar alguna cosa: algun element que coneixen i saben dibuixar
- Gest: quotidià

Els més capaços:

- Salts: poden ser més de 5
- Escriure una paraula: llarga
- Dibuixar alguna cosa: més complexa

- Gest: complex

Respecte a les altres proves, no he fet cap aportació, ja que són ells qui trien, i per tant ja saben com es canta o es balla.

En totes les proves, si hi ha algun alumne que necessita ajuda, els companys podran ajudar, sempre que alcen la mà.

7. RESULTATS

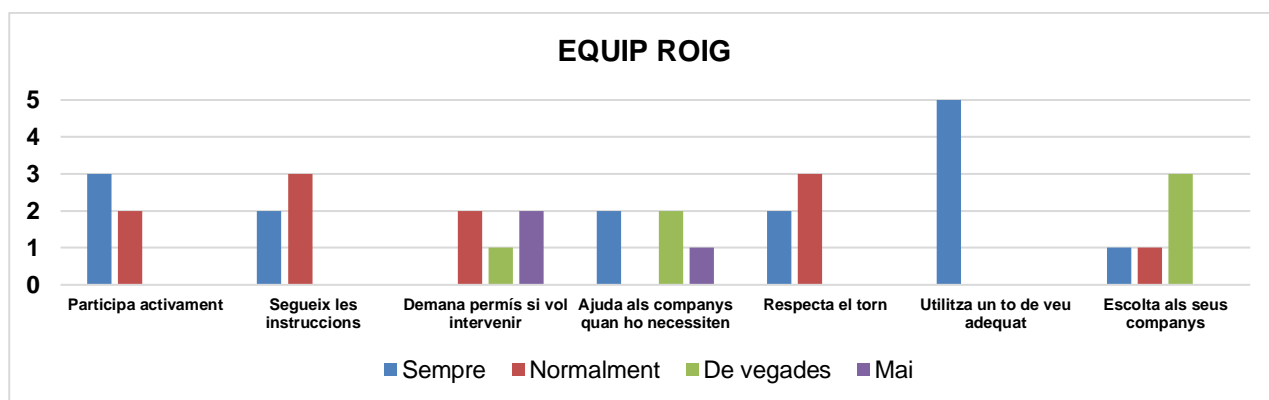
Al llarg d'aquest treball ens hem centrat en dur a terme jocs cooperatius amb l'objectiu de millorar algunes de les habilitats socials bàsiques. És aquí, on analitzarem els resultats obtinguts i veurem si aquests jocs han estat eficaços o no per tal d'aconseguir els objectius proposats.

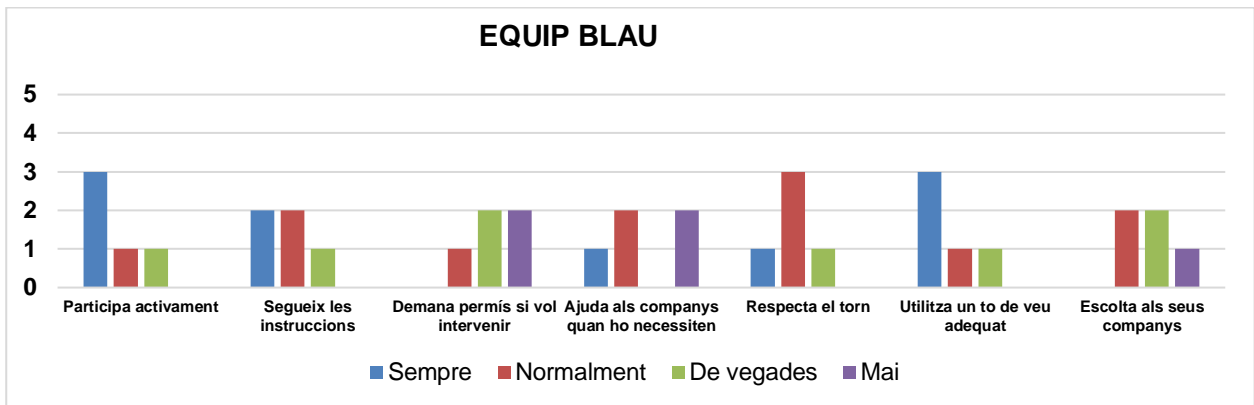
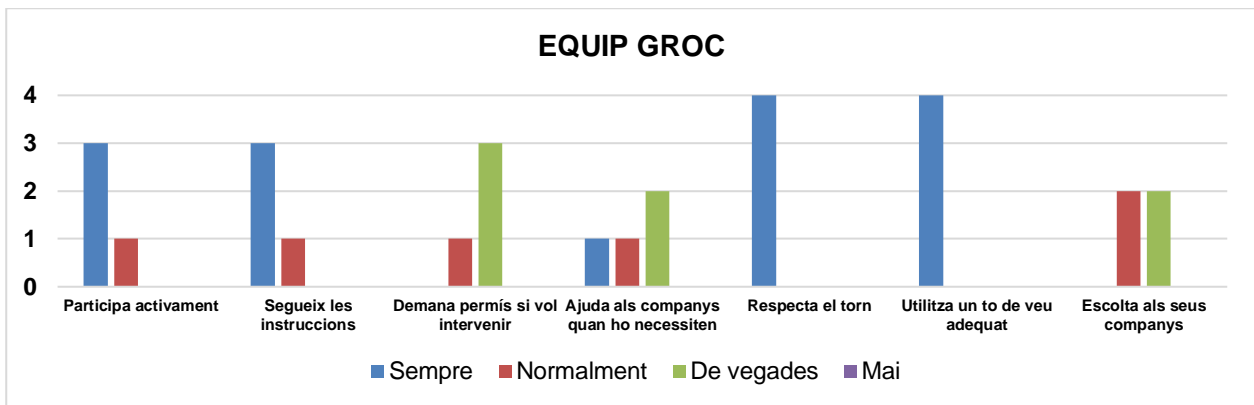
Per a poder avaluar els resultats de les tres sessions, he realitzat una sèrie de gràfics amb columnes en relació amb els ítems proposats en la taula de registre d'observació.

Aquests resultats es comentaran per cada grup i ítem. Els ítems a avaluar són els següents:

1. Participa activament
2. Segueix les instruccions
3. Demana permís si vol intervenir
4. Ajuda als companys quan ho necessiten
5. Respecta el torn
6. Utilitza un to de veu adequat
7. Escolta als seus companys

Cacauet

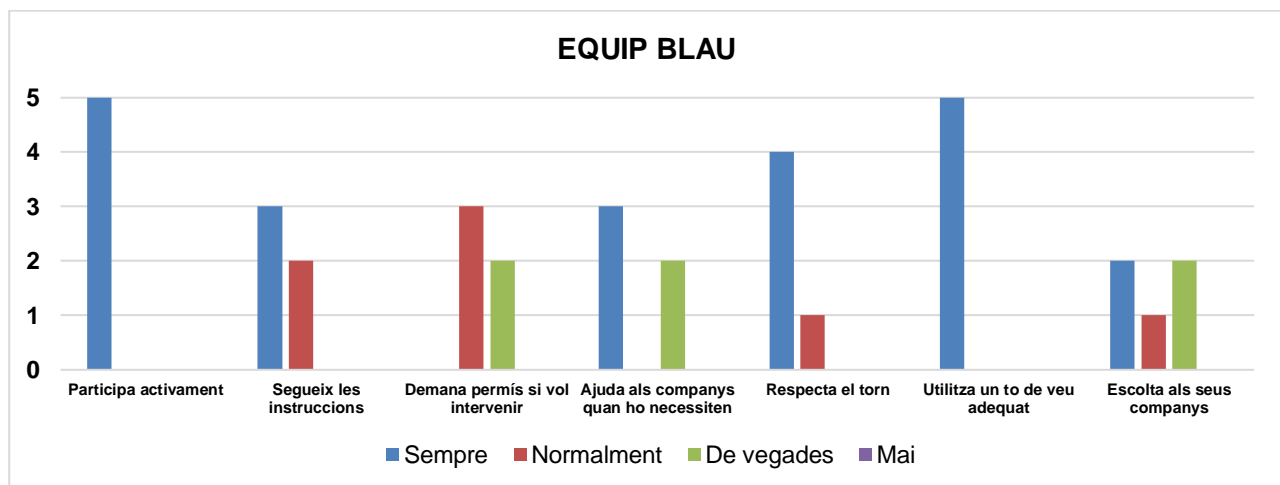
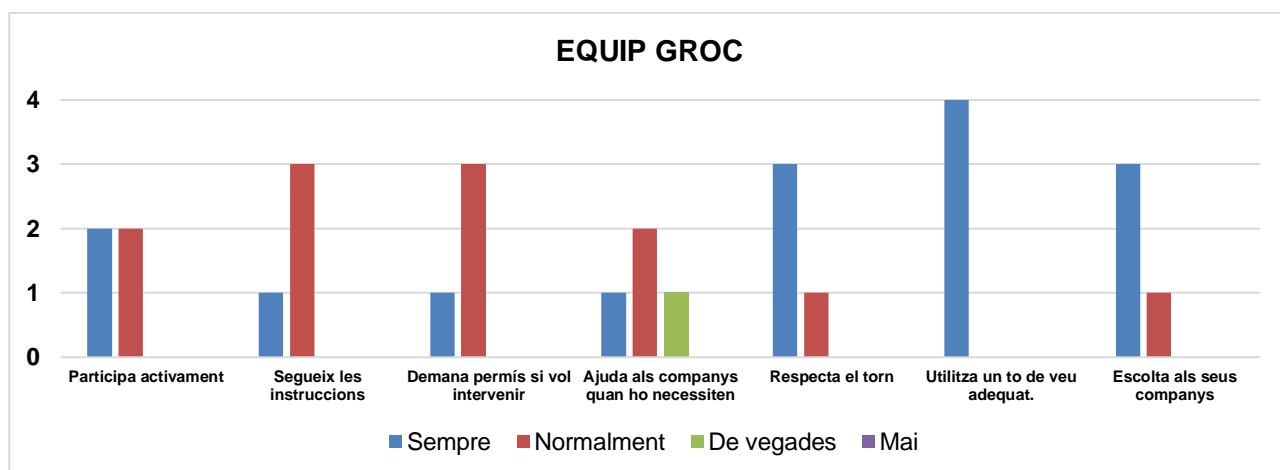
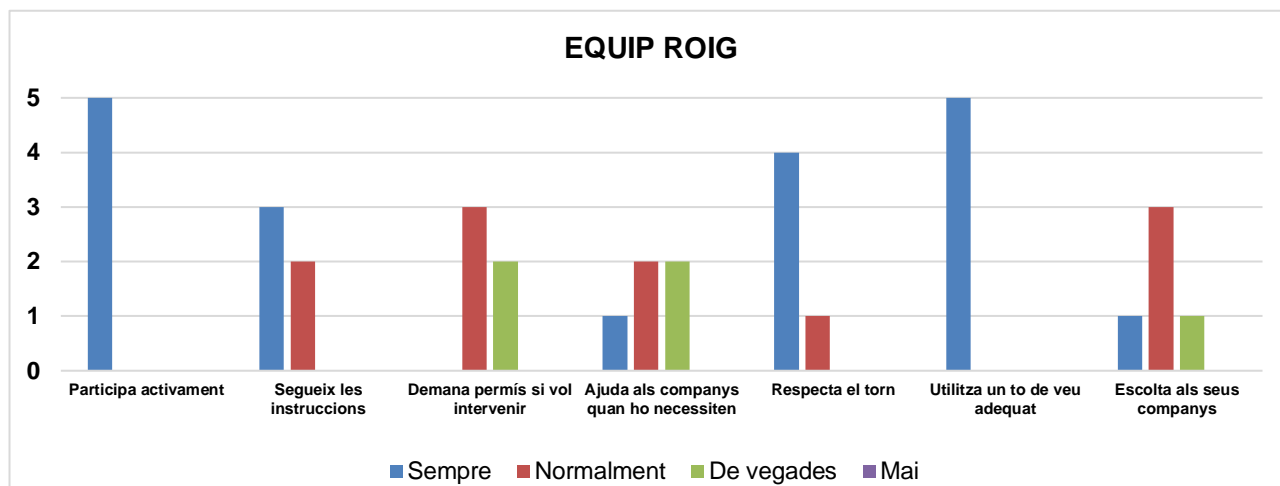
Les dades que apareixen verticalment a la part esquerra del gràfic (0-5/0-4) fan referència al nombre d'alumnes.

Pel que fa al primer joc "Cacauet" es pot observar, que els resultats són diferents en cada grup. En general es veu que hi ha aspectes que han anat prou bé i altres que s'han de millorar. L'equip roig ha participat i ha mostrat interès pel joc, utilitzant un to de veu adequat. Tot i que en certs moments, els alumnes han intervingut sense alçar la mà i quatre de cinc alumnes no han estat atents mentre els companys realitzaven les consignes. Per una altra banda, dos dels alumnes han ajudat sempre que ha fet falta i altres dos ho han fet de vegades, fet molt positiu per ser la primera sessió. Respecte a l'espera del seu torn, dos dels alumnes ha sabut mantenir l'espera durant tot el joc i tres ho han fet normalment.

Els resultats de l'equip groc han estat millor respecte de l'equip roig, ja que no es veuen columnes de color lila, les quals mostren que mai s'ha realitzat algun dels ítems, i el color blau abunda més, el qual indica que sempre s'han dut a terme les consignes. Tot i que s'han de seguir millorant els ítems "demana permís si vol intervenir", "ajuda als companys quan ho necessiten" i "escolta als seus companys".

L'equip blau ha obtingut menys resultats positius respecte als altres dos equips, ja que la freqüència "mai" i "de vegades" està més present que en els altres grups. Per tant, s'ha de posar més èmfasi que en els altres grups per tal de millorar aquestes conductes.

El dinosaure Donny i els seus ous

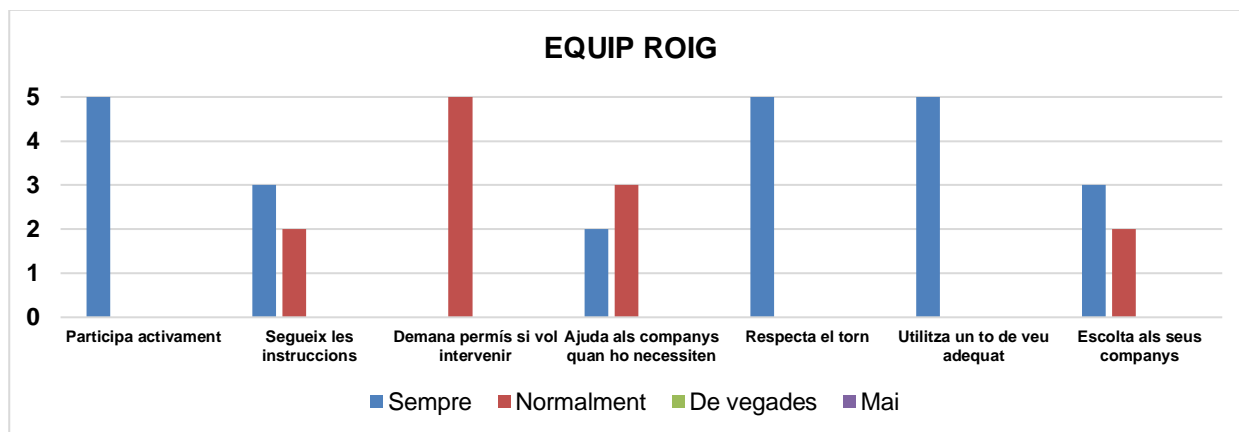

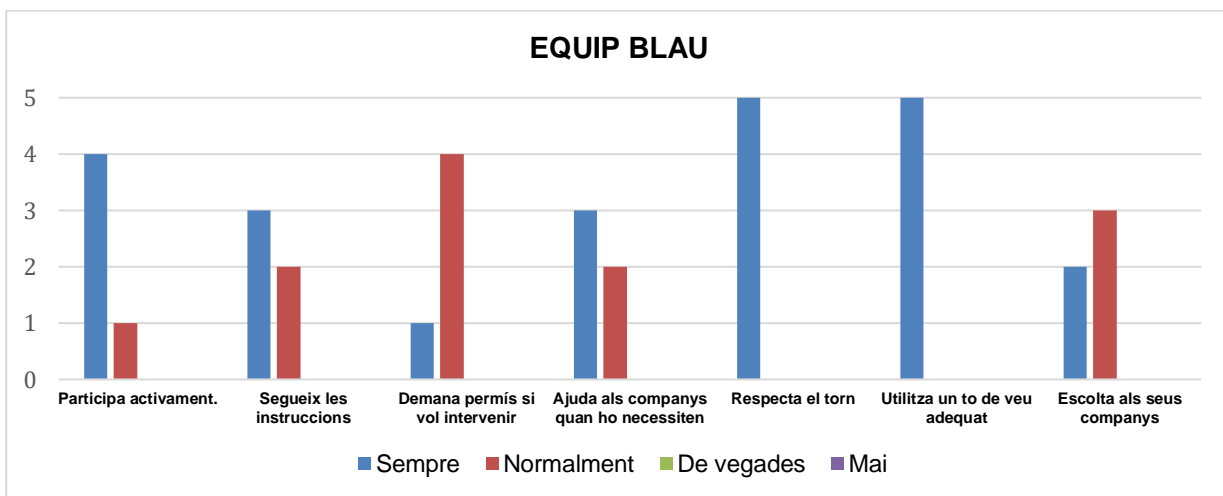
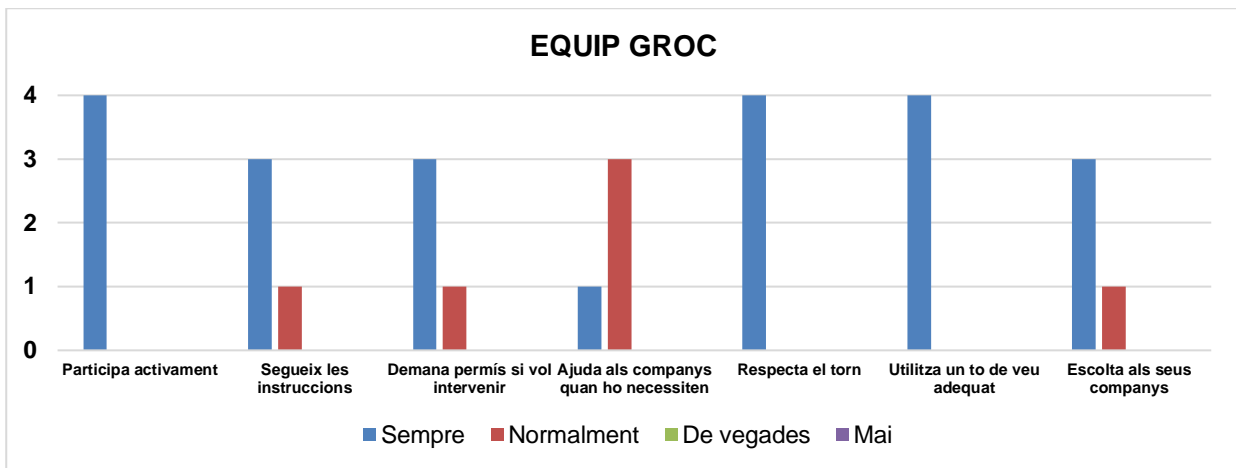
Si donem un cop d'ull als resultats del primer joc i d'aquest, es veu una millora, ja que no apareix en cap grup columnes de color lila. Els resultats varien un poc entre els equips. Pel que fa a l'equip roig, han mostrat moltes ganes de formar part del joc tots els membres de l'equip i han augmentat positivament els resultats pel que fa a l'hora de demanar permís per a intervenir. Es mostren un poc més receptius en el moment que cal ajudar als companys, i mantenen més estona escoltant-los. Cal seguir millorant tots els aspectes menys en els ítems "participa activament" i "utilitza un to de veu adequat".

Mentre que en l'equip groc, algun d'ells no ha estat tan participatiu i ha estat distret a l'hora d'escoltar les instruccions. A més, els resultats han disminuït un 10% en esperar el torn respecte del primer joc, que havia aconseguit el 100% del progrés. En canvi, han progressat en alçar la mà per a demanar permís, i han millorat molt en la part de l'escolta activa, ja que 3 de 4 alumnes ha escoltat durant tot el joc i 1 d'ells ho ha fet normalment. També, es veu una petita millora respecte a l'ajuda cap als companys.

L'equip blau ha incrementat la freqüència en realitzar diverses conductes. Es pot observar que en algunes, els nens i nenes ja les realitzen constantment i que en cap conducta apareix el "mai". El que encara els costa bastant és alçar la mà per a intervenir i escoltar als companys que estan participant. No obstant això, s'han de seguir millorant els altres ítems, menys la participació activa i el to de veu adequat que estan al 100% del progrés.

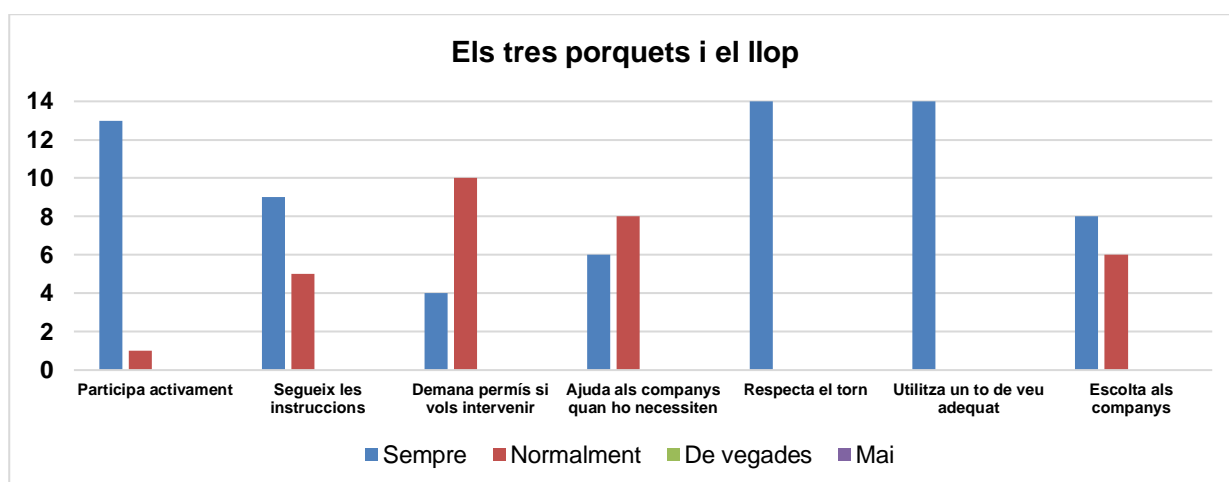
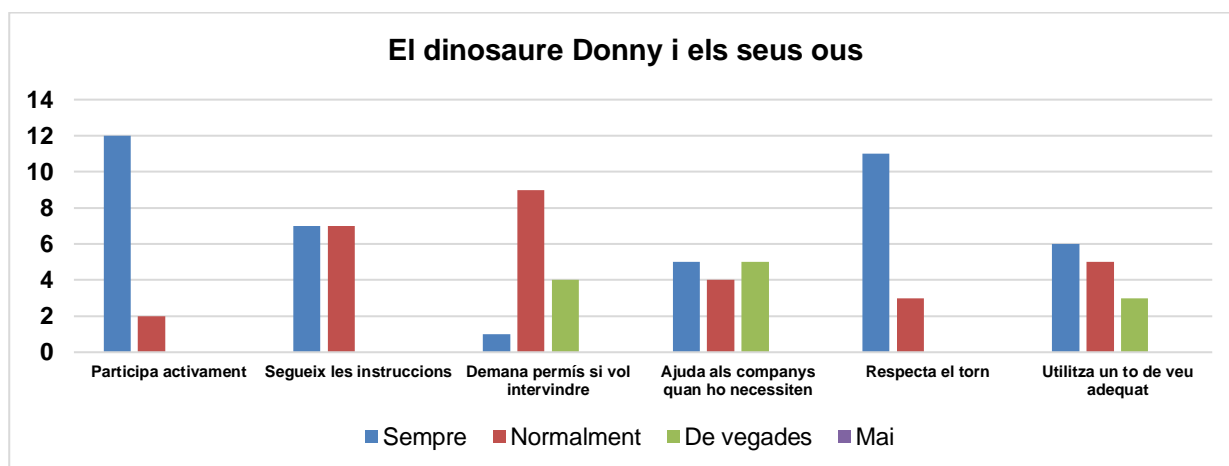
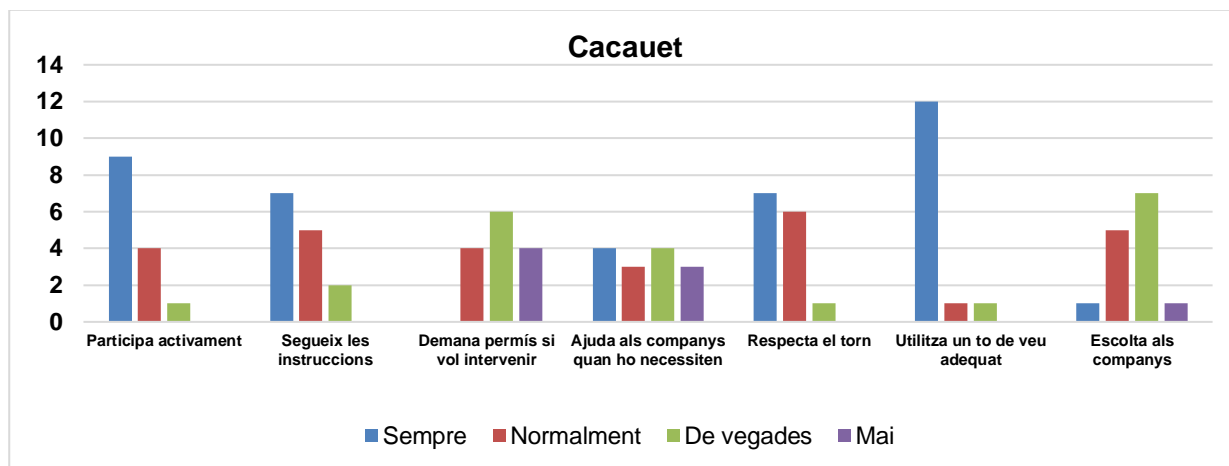
Els tres porquets i el llop

En l'última sessió es pot observar com la freqüència "de vegades" ha desaparegut i la que destaca és la de "sempre". L'equip roig i l'equip groc ha aconseguit al 100% tres dels ítems (participa activament, respecta el torn, i utilitza un to de veu adequat). Mentre que l'equip blau ha adquirit al 100% dues de les conductes (respecta el torn i utilitza un to de veu adequat). La freqüència dels altres ítems en tots els grups estan entre sempre i normalment. Es pot observar una evolució sobre totes les conductes, encara que, s'han de seguir treballant perquè estiguin completament adquirides.

A continuació, es mostren uns gràfics que engloben tots els grups en cada joc, perquè es vegi més clara l'evolució des de la primera activitat fins a l'última.

8. CONCLUSIONS

Aquest treball ha estat una gran oportunitat per a adquirir nous coneixements dintre d'un camp que no havia tingut oportunitat de treballar durant els meus estudis i a la vegada, m'ha permès, posar en pràctica els coneixements obtinguts dintre d'una aula amb alumnes.

L'objectiu principal d'aquesta investigació ha estat comprovar si a partir de jocs cooperatius es pot ajudar als nens i nenes a adquirir diverses habilitats socials. Mentre s'han dut a terme aquests jocs, s'ha realitzat una observació directa i sistemàtica, que ens ha permès omplir les taules que hem nomenat a la part de metodologia i així, extreure'n uns resultats. A partir d'aquests, ens hem adonat que els jocs cooperatius, han ajudat als alumnes a millorar les habilitats socials i inclús veure la seva importància, ja que tots aquests jocs tenen una meta comuna, la qual requeria la participació de tots i d'uns comportaments adequats.

Els resultats mostren que per a assolir els objectius proposats, ha estat necessari estructurar els jocs, el lloc on s'han realitzat i el temps de dedicació. En el cas que aquests jocs s'haguessin dut a terme sense una planificació i estructura prèvia, segurament les conductes socials no hagueren millorat i tampoc s'hagués aconseguit un treball cooperatiu, ja que sense unes consignes clares, els alumnes no haguessin estat capaços de treballar cooperativament, atès que la forma en la qual estan acostumats a treballar és individualment.

Aquests resultats m'han ensenyat que d'un dia per a un altre no és possible millorar certes habilitats i aprendre a cooperar, sinó que és una pràctica complexa la qual necessita temps i dedicació. Per tant, si hagués disposat de més sessions, considero que haguera pogut aconseguir una evolució major, ja que solament en tres jocs, he vist una millora.

Les limitacions que m'he trobat en la pràctica ha estat el temps, ja que la setmana en què es va planificar aquests jocs fou la de la tornada del període de vacances de Setmana Santa. Això, sumat a què hi va haver dos dies de festa dintre de la setmana, els quals van provocar que, per una banda, no disposés de tot el temps que hagués desitjat per a desenvolupar les activitats, i per l'altra, els alumnes amb tants dies festius, estaven més dispersos. Per sort, entre la seva tutora i jo, vam acabar trobant un encaix dintre de la seva programació i vaig poder realitzar les activitats.

Com a proposta de millora, crec que el treball cooperatiu hauria d'estar integrat dintre del pla d'estudis de l'escola, i que no fos quelcom treballat en moments determinats, sinó que fos una línia de treball que ho englobés tot, de tal forma que els alumnes, en acabar el seu pas per l'escola, haguessin incorporat els valors i la forma de treballar cooperativa dintre seu. D'aquesta manera, estaran més ben preparats per al que la societat els exigirà quan arribaran a l'edat adulta.

Després d'haver investigat sobre l'aprenentatge cooperatiu i les habilitats socials puc reafirmar que és necessari aprendre les conductes socials bàsiques per a poder treballar cooperativament, ja que sense unes habilitats socials bàsiques es veuria afectat el bon funcionament de l'equip, de la mateixa manera en què jo ho he vist en realitzar la primera activitat amb els alumnes, i per tant no s'aconseguiria aquest tipus d'aprenentatge. He pogut comprovar de primera mà que el que diu Pujolàs (2008) en el seu estudi sobre l'aprenentatge cooperatiu, és completament encertat.

9. REFERENCIES BILIOGRÀFIQUES

Benítez, M. (2009, març). El juego como herramienta de aprendizaje. *Innovación y experiencias educativas*. Recuperat de:

https://archivos.csif.es/archivos/andalucia/ensenanza/revistas/csicsif/revista/pdf/Numero_16/MARIA%20ISABEL_BENITEZ_1.pdf

Booth, E. (2017). *Las habilidades socioemocionales en la primera infancia. Llegar al corazón del aprendizaje*. Madrid, España: Narcea.

Pujolàs, P. Lago, J. Naranjo, M. Pedragosa, O. Riera, G. Soldevila, J. Olmos, G. Torner, A. Rodrigo, C. (sense data). El programa CA/AC (“Cooperar para Aprender / Aprender a Cooperar”) para enseñar a aprender en equipo. *Implementación del aprendizaje cooperativo en el aula*. Universidad de Vic. Recuperat de: <http://www.elizalde.eus/wp-content/uploads/izapideak/CA-ACprograma.pdf>

Pujolàs, P. (2008). *9 Ideas clave. El aprendizaje cooperativo*. Barcelona, España: Graó.

Ruiz, P. (2010, maig). El aprendizaje cooperativo y la importancia de los vínculos socio-afectivos creados en clase. *Temas para la educación*. Recuperat de:

<https://www.feandalucia.ccoo.es/docu/p5sd7249.pdf>

Vaello, J. (2005). *Las habilidades sociales en el aula*. Recuperat de:

<https://iessecundaria.files.wordpress.com/2008/10/habilidades-sociales-en-el-aula.pdf>

10. ANNEXES

10.1. Registres d'observació

JOC: *Cacauet*

ALUMNE/A: ISMAEL

	SEMPRE	NORMALMENT	DE VEGADES	MAI
Participa activament		X		
Segueix les instruccions			X	
Demana permís si vol intervenir			X	
Ajuda als companys quan ho necessiten				X
Respecta el torn		X		
Utilitza un to de veu adequat	X			
Escolta als seus companys			X	

JOC: *Cacauet*

ALUMNE/A: HAYTHAM

	SEMPRE	NORMALMENT	DE VEGADES	MAI
Participa activament	X			
Segueix les instruccions	X			
Demana permís si vol intervenir		X		
Ajuda als companys quan ho necessiten	X			
Respecta el torn	X			
Utilitza un to de veu adequat	X			
Escolta als seus companys		X		

JOC: *Cacavet*

ALUMNE/A: *MAJA*

	SEMPRE	NORMALMENT	DE VEGADES	MAI
Participa activament	X			
Segueix les instruccions	X			
Demana permís si vol intervenir		X		
Ajuda als companys quan ho necessiten	X			
Respecta el torn		X		
Utilitza un to de veu adequat	X			
Escolta als seus companys	X			

JOC: *Cacavet*

ALUMNE/A: *YASSIR*

	SEMPRE	NORMALMENT	DE VEGADES	MAI
Participa activament		X		
Segueix les instruccions		X		
Demana permís si vol intervenir				X
Ajuda als companys quan ho necessiten			X	
Respecta el torn	X			
Utilitza un to de veu adequat	X			
Escolta als seus companys			X	

JOC: *Cacavet*

ALUMNE/A: *RIHAB*

	SEMPRE	NORMALMENT	DE VEGADES	MAI
Participa activament	X			
Segueix les instruccions		X		
Demana permís si vol intervenir				X
Ajuda als companys quan ho necessiten			X	
Respecta el torn		X		
Utilitza un to de veu adequat	X			
Escolta als seus companys			X	

JOC: *Cacavet*

ALUMNE/A: *DOLLY*

	SEMPRE	NORMALMENT	DE VEGADES	MAI
Participa activament		X		
Segueix les instruccions		X		
Demana permís si vol intervenir			X	
Ajuda als companys quan ho necessiten			X	
Respecta el torn	X			
Utilitza un to de veu adequat	X			
Escolta als seus companys			X	

JOC: *Cacauet*

ALUMNE/A: DAVID

	SEMPRE	NORMALMENT	DE VEGADES	MAI
Participa activament	X			
Segueix les instruccions	X			
Demana permís si vol intervenir			X	
Ajuda als companys quan ho necessiten		X		
Respecta el torn	X			
Utilitza un to de veu adequat	X			
Escolta als seus companys			X	

JOC: *Cacauet*

ALUMNE/A: OMAR

	SEMPRE	NORMALMENT	DE VEGADES	MAI
Participa activament	X			
Segueix les instruccions	X			
Demana permís si vol intervenir			X	
Ajuda als companys quan ho necessiten			X	
Respecta el torn	X			
Utilitza un to de veu adequat	X			
Escolta als seus companys		X		

JOC: cacavet
 ALUMNE/A: EMMA

	SEMPRE	NORMALMENT	DE VEGADES	MAI
Participa activament	X			
Segueix les instruccions	X			
Demana permís si vol intervenir		X		
Ajuda als companys quan ho necessiten	X			
Respecta el torn	X			
Utilitza un to de veu adequat	X			
Escolta als seus companys		X		

JOC: cacavet
 ALUMNE/A: EMMANUEL

	SEMPRE	NORMALMENT	DE VEGADES	MAI
Participa activament			X	
Segueix les instruccions			X	
Demana permís si vol intervenir				X
Ajuda als companys quan ho necessiten				X
Respecta el torn		X		
Utilitza un to de veu adequat	X			
Escolta als seus companys				X

JOC: *Cacavet*

ALUMNE/A: *POL*

	SEMPRE	NORMALMENT	DE VEGADES	MAI
Participa activament	X			
Segueix les instruccions	X			
Demana permís si vol intervenir		X		
Ajuda als companys quan ho necessiten		X		
Respecta el torn		X		
Utilitza un to de veu adequat	X			
Escolta als seus companys		X		

JOC: *Cacavet*

ALUMNE/A: *HIDAYA*

	SEMPRE	NORMALMENT	DE VEGADES	MAI
Participa activament		X		
Segueix les instruccions		X		
Demana permís si vol intervenir				X
Ajuda als companys quan ho necessiten				X
Respecta el torn	X			
Utilitza un to de veu adequat	X			
Escolta als seus companys			X	

JOC: *Cacauet*

ALUMNE/A: *ROA*

	SEMPRE	NORMALMENT	DE VEGADES	MAI
Participa activament	X			
Segueix les instruccions	X			
Demana permís si vol intervenir			X	
Ajuda als companys quan ho necessiten	X			
Respecta el torn		X		
Utilitza un to de veu adequat			X	
Escolta als seus companys		X		

JOC: *cacauet*

ALUMNE/A: *IAN*

	SEMPRE	NORMALMENT	DE VEGADES	MAI
Participa activament	X			
Segueix les instruccions		X		
Demana permís si vol intervenir			X	
Ajuda als companys quan ho necessiten		X		
Respecta el torn			X	
Utilitza un to de veu adequat		X		
Escolta als seus companys			X	

JOC: *El dinosaure Donny i els seus ous*

ALUMNE/A: ISMAEL

	SEMPRE	NORMALMENT	DE VEGADES	MAI
Participa activament	X			
Segueix les instruccions		X		
Demana permís si vol intervenir			X	
Ajuda als companys quan ho necessiten		X		
Respecta el torn		X		
Utilitza un to de veu adequat	X			
Escolta als seus companys		X		

JOC: *El dinosaure Donny i els seus ous.*

ALUMNE/A: HAYTHAM

	SEMPRE	NORMALMENT	DE VEGADES	MAI
Participa activament	X			
Segueix les instruccions	X			
Demana permís si vol intervenir		X		
Ajuda als companys quan ho necessiten		X		
Respecta el torn	X			
Utilitza un to de veu adequat	X			
Escolta als seus companys		X		

JOC: *El dinosaure Donny i els seus ous*
 ALUMNE/A: *MAJA*

	SEMPRE	NORMALMENT	DE VEGADES	MAI
Participa activament	X			
Segueix les instruccions	X			
Demana permís si vol intervenir		X		
Ajuda als companys quan ho necessiten	X			
Respecta el torn	X			
Utilitza un to de veu adequat	X			
Escolta als seus companys	X			

JOC: *El dinosaure Donny i els seus ous*
 ALUMNE/A: *YASSIR*

	SEMPRE	NORMALMENT	DE VEGADES	MAI
Participa activament	X			
Segueix les instruccions		X		
Demana permís si vol intervenir		X		
Ajuda als companys quan ho necessiten			X	
Respecta el torn	X			
Utilitza un to de veu adequat	X			
Escolta als seus companys		X		

JOC: **El dinosaure Donny i els seus ous**

ALUMNE/A: **RIHAB**

	SEMPRE	NORMALMENT	DE VEGADES	MAI
Participa activament	X			
Segueix les instruccions	X			
Demana permís si vol intervenir			X	
Ajuda als companys quan ho necessiten			X	
Respecta el torn	X			
Utilitza un to de veu adequat	X			
Escolta als seus companys			X	

JOC: **El dinosaure Donny i els seus ous**

ALUMNE/A: **DOLLY**

	SEMPRE	NORMALMENT	DE VEGADES	MAI
Participa activament		X		
Segueix les instruccions		X		
Demana permís si vol intervenir		X		
Ajuda als companys quan ho necessiten			X	
Respecta el torn	X			
Utilitza un to de veu adequat	X			
Escolta als seus companys		X		

JOC: El dinosaure Donny i els seus ous

ALUMNE/A: DAVID

	SEMPRE	NORMALMENT	DE VEGADES	MAI
Participa activament		X		
Segueix les instruccions		X		
Demana permís si vol intervenir		X		
Ajuda als companys quan ho necessiten		X		
Respecta el torn	X			
Utilitza un to de veu adequat	X			
Escolta als seus companys	X			

JOC: El dinosaure Donny i els seus ous

ALUMNE/A: OMAR

	SEMPRE	NORMALMENT	DE VEGADES	MAI
Participa activament	X			
Segueix les instruccions	X			
Demana permís si vol intervenir	X			
Ajuda als companys quan ho necessiten		X		
Respecta el torn	X			
Utilitza un to de veu adequat	X			
Escolta als seus companys	X			

JOC: El dinosaure Donny i els seus ous

ALUMNE/A: EMMA

	SEMPRE	NORMALMENT	DE VEGADES	MAI
Participa activament	X			
Segueix les instruccions		X		
Demana permís si vol intervenir		X		
Ajuda als companys quan ho necessiten	X			
Respecta el torn		X		
Utilitza un to de veu adequat	X			
Escolta als seus companys	X			

JOC: El dinosaure Donny i els seus ous

ALUMNE/A: EMMANUEL

	SEMPRE	NORMALMENT	DE VEGADES	MAI
Participa activament	X			
Segueix les instruccions		X		
Demana permís si vol intervenir			X	
Ajuda als companys quan ho necessiten			X	
Respecta el torn	X			
Utilitza un to de veu adequat	X			
Escolta als seus companys			X	

JOC: El dinosaure Donny i els seus ossos

ALUMNE/A: POL

	SEMPRE	NORMALMENT	DE VEGADES	MAI
Participa activament	X			
Segueix les instruccions	X			
Demana permís si vol intervenir		X		
Ajuda als companys quan ho necessiten	X			
Respecta el torn	X			
Utilitza un to de veu adequat	X			
Escolta als seus companys	X			

JOC: El dinosaure Donny i els seus ossos

ALUMNE/A: HIDAYA

	SEMPRE	NORMALMENT	DE VEGADES	MAI
Participa activament	X			
Segueix les instruccions	X			
Demana permís si vol intervenir		X		
Ajuda als companys quan ho necessiten			X	
Respecta el torn	X			
Utilitza un to de veu adequat	X			
Escolta als seus companys		X		

JOC: El dinosaure Donny i els seus ous

ALUMNE/A: RDA

	SEMPRE	NORMALMENT	DE VEGADES	MAI
Participa activament	X			
Segueix les instruccions	X			
Demana permís si vol intervenir		X		
Ajuda als companys quan ho necessiten	X			
Respecta el torn	X			
Utilitza un to de veu adequat	X			
Escolta als seus companys	X			

JOC: El dinosaure Donny i els seus ous

ALUMNE/A: IAN

	SEMPRE	NORMALMENT	DE VEGADES	MAI
Participa activament	X			
Segueix les instruccions		X		
Demana permís si vol intervenir			X	
Ajuda als companys quan ho necessiten	X			
Respecta el torn		X		
Utilitza un to de veu adequat	X			
Escolta als seus companys			X	

JOC: Els tres porquets i el elop
 ALUMNE/A: ISMAEL

	SEMPRE	NORMALMENT	DE VEGADES	MAI
Participa activament	X			
Segueix les instruccions		X		
Demana permís si vol intervenir		X		
Ajuda als companys quan ho necessiten		X		
Respecta el torn	X			
Utilitza un to de veu adequat	X			
Escolta als seus companys	X			

JOC: Els tres porquets i el elop
 ALUMNE/A: HAYTHAM

	SEMPRE	NORMALMENT	DE VEGADES	MAI
Participa activament	X			
Segueix les instruccions	X			
Demana permís si vol intervenir		X		
Ajuda als companys quan ho necessiten	X			
Respecta el torn	X			
Utilitza un to de veu adequat	X			
Escolta als seus companys	X			

JOC: Els tres porquets i el elop
 ALUMNE/A: MAJA

	SEMPRE	NORMALMENT	DE VEGADES	MAI
Participa activament	X			
Segueix les instruccions	X			
Demana permís si vol intervenir		X		
Ajuda als companys quan ho necessiten	X			
Respecta el torn	X			
Utilitza un to de veu adequat	X			
Escolta als seus companys	X			

JOC: Els tres porquets i el elop
 ALUMNE/A: YASSIR

	SEMPRE	NORMALMENT	DE VEGADES	MAI
Participa activament	X			
Segueix les instruccions	X			
Demana permís si vol intervenir		X		
Ajuda als companys quan ho necessiten		X		
Respecta el torn	X			
Utilitza un to de veu adequat	X			
Escolta als seus companys		X		

JOC: Els tres porquets i el llop
 ALUMNE/A: RIHAB

	SEMPRE	NORMALMENT	DE VEGADES	MAI
Participa activament	X			
Segueix les instruccions		X		
Demana permís si vol intervenir		X		
Ajuda als companys quan ho necessiten		X		
Respecta el torn	X			
Utilitza un to de veu adequat	X			
Escolta als seus companys		X		

JOC: Els tres porquets i el llop
 ALUMNE/A: DOLLY

	SEMPRE	NORMALMENT	DE VEGADES	MAI
Participa activament	X			
Segueix les instruccions	X			
Demana permís si vol intervenir		X		
Ajuda als companys quan ho necessiten		X		
Respecta el torn	X			
Utilitza un to de veu adequat	X			
Escolta als seus companys	X			

JOC: Els tres porquets i el elop

ALUMNE/A: DAVID

	SEMPRE	NORMALMENT	DE VEGADES	MAI
Participa activament	X			
Segueix les instruccions		X		
Demana permís si vol intervenir	X			
Ajuda als companys quan ho necessiten		X		
Respecta el torn	X			
Utilitza un to de veu adequat	X			
Escolta als seus companys	X			

JOC: Els tres porquets i el elop

ALUMNE/A: OMAR

	SEMPRE	NORMALMENT	DE VEGADES	MAI
Participa activament	X			
Segueix les instruccions	X			
Demana permís si vol intervenir	X			
Ajuda als companys quan ho necessiten	X			
Respecta el torn	X			
Utilitza un to de veu adequat	X			
Escolta als seus companys	X			

JOC: Els tres porquets i el llop
 ALUMNE/A: EMMA

	SEMPRE	NORMALMENT	DE VEGADES	MAI
Participa activament	X			
Segueix les instruccions	X			
Demana permís si vol intervenir	X			
Ajuda als companys quan ho necessiten		X		
Respecta el torn	X			
Utilitza un to de veu adequat	X			
Escolta als seus companys		X		

JOC: Els tres porquets i el llop
 ALUMNE/A: EMMANUEL

	SEMPRE	NORMALMENT	DE VEGADES	MAI
Participa activament	X			
Segueix les instruccions		X		
Demana permís si vol intervenir		X		
Ajuda als companys quan ho necessiten		X		
Respecta el torn	X			
Utilitza un to de veu adequat	X			
Escolta als seus companys		X		

JOC: Els tres porquets i el llop

ALUMNE/A: POL

	SEMPRE	NORMALMENT	DE VEGADES	MAI
Participa activament	X			
Segueix les instruccions	X			
Demana permís si vol intervenir	X			
Ajuda als companys quan ho necessiten	X			
Respecta el torn	X			
Utilitza un to de veu adequat	X			
Escolta als seus companys	X			

JOC: Els tres porquets i el llop

ALUMNE/A: HIDAYA

	SEMPRE	NORMALMENT	DE VEGADES	MAI
Participa activament		X		
Segueix les instruccions		X		
Demana permís si vol intervenir		X		
Ajuda als companys quan ho necessiten		X		
Respecta el torn	X			
Utilitza un to de veu adequat	X			
Escolta als seus companys	X			

JOC: Els tres porquets i el llop

ALUMNE/A: RDA

	SEMPRE	NORMALMENT	DE VEGADES	MAI
Participa activament	X			
Segueix les instruccions	X			
Demana permís si vol intervenir		X		
Ajuda als companys quan ho necessiten	X			
Respecta el torn	X			
Utilitza un to de veu adequat	X			
Escolta als seus companys		X		

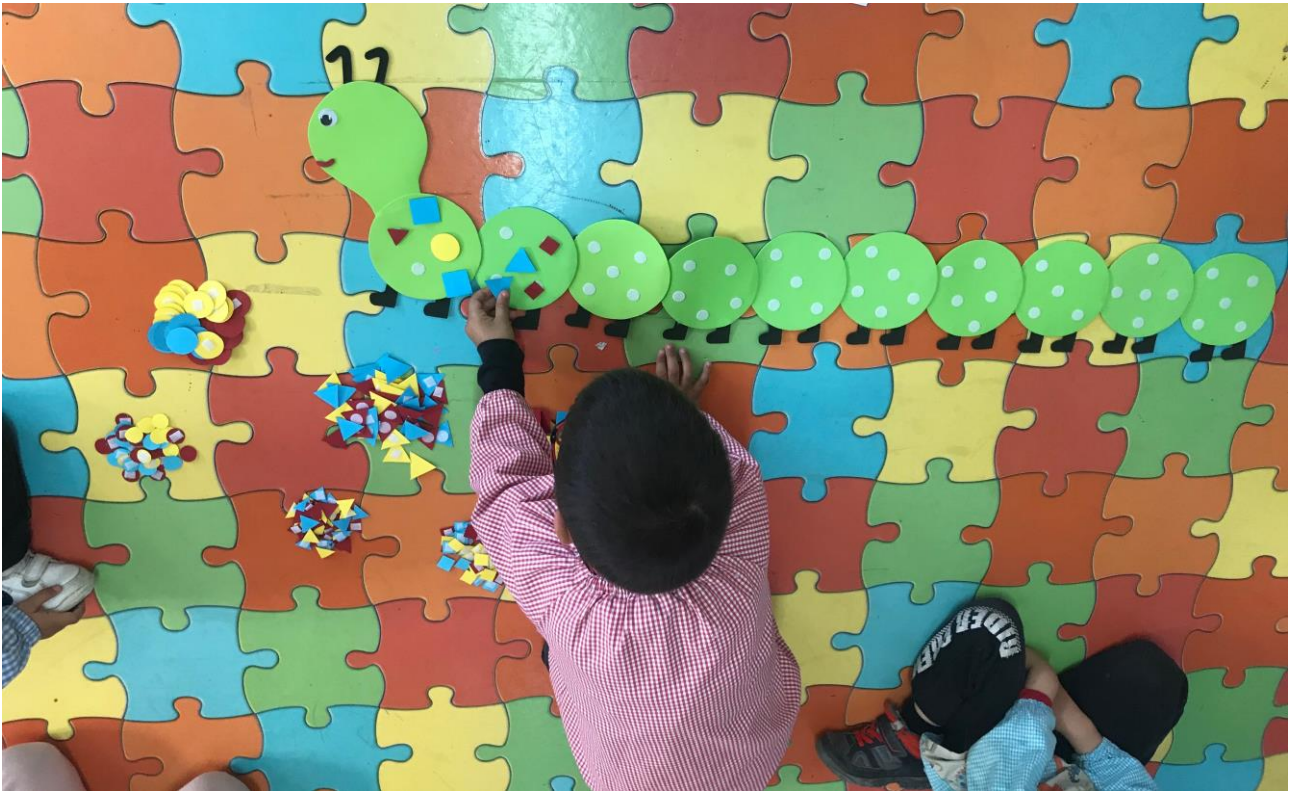
JOC: Els tres porquets i el llop

ALUMNE/A: IAN

	SEMPRE	NORMALMENT	DE VEGADES	MAI
Participa activament	X			
Segueix les instruccions	X			
Demana permís si vol intervenir		X		
Ajuda als companys quan ho necessiten	X			
Respecta el torn	X			
Utilitza un to de veu adequat	X			
Escolta als seus companys		X		

10.2. Imatges dels jocs

Cacauet

El dinosaure Donny i els seus ous

Els tres porquets i el llop

Els encunys com a recompensa de cada joc:

